

GRANGIVELIGT

Jeg tror, at de fleste godt ved det – at den danske nationale jul i virkeligheden er tysk. Men ved du også, hvor tysk den egentlig er? Da jeg for nylig skrev en tilsvarende leder til vores nye tysksprogede Scandinavian Living, var det med et knæfald og tak til Tyskland for juletræet, adventskransen og gløgg. Tre af den danske juls højdepunkter – adventskransen kan helt konkret dateres til 1839, hvor den tyske teolog Johann Hinrich Wichern introducerede den i sit missionsarbejde. I Wicherns krans var der fire store lys – et for hver søndag i advent, men også et antal mindre røde lys. De første adventskranse hang i Sønderjylland omkring 1. verdenskrig, og man brugte gerne røde og hvide bånd for at signalere, at man gerne igen ville tilbage til Danmark. Da Sønderjylland i 1920 blev dansk, spredte skikken sig til resten af Danmark. De tidligste historiske referencer til gløgg stammer fra 1400-tallet. Det fortælles, at man på de tyske slotte langs Rhinen fandt på at opvarme rødvin, tilsætte forskellige krydderier og drikke den som glühwein for at holde varmen i de mørke vintermåneder. Juletræet opstår lige efter. Da jeg lavede lidt research, kom det bag på mig, at allerede i begyndelsen af 1500-tallet begyndte man i Sydtykland at fælde et grantræ – sagt på en anden måde, traditionen med at tage et træ ind i stuen ved vintersolhverv fylder 500 år. Fx måtte byrådet i 1521 sætte vagter ud ved Kinzheimer byskov for at holde borgere væk fra fældning af grantræer. Martin Luther havde på samme tid også et juletræ, og tidligt blev træet et symbol på selve Livets træ fra Paradisets Have – og æbler var i mange år også det foretrukne pynt på træet som en reference til Adam og Eva, selv om Biblen faktisk ikke specifikt nævner et æble, men kun en frugt. I begyndelsen af 1800-tallet spreder den tyske tradition sig til Danmark. Først hos adelen og hurtigt hos borgerskabet. I ABC'en udgivet af Fred. Frølund og Flinch i København i 1842 er der en lille gåde til ære for juletræet:

Hvad er det for en plante, hvad er det for et træ, hvorunder himlens fugle ej bygge sig læ?
Hvad er det for en stamme, der ingen rødder har, og tit dog gyldne frugter på fine grene bår;
som os tilsmiler grønnest, når skoven alt er hvid, og glæder med fin flitter småfolk ved aftenstid?

Sødt ikke? Dengang var rødgran den foretrukne trætype, og i H.C. Andersens vidunderlige og sørgelige eventyr om Grantræet er det en rødgran, der har hovedrolle. Nu er nordmannsgran europæernes yndlings. Og såmænd også danskernes – hvor træet blev indført i 1850, og hvor mange os vælger denne type, fordi den ikke så let smider grannålene. Abies nordmanniana, som det hedder på latin, har ikke fået sit navn fra en nordmand, men skyldes den finske botaniker Nordmann, der fandt det dengang ukendte træ i Kaukasus i 1836. Velkommen til årets julenummer, hvor vi hylder de tyske traditioner, som vi har taget til os og gjort til vores egne. Her er krans, adventskranse, tilhører til gløgg og juletræer. Jeg kunne særlig godt lide ideen hos familien, vi møder på side 174, hvor man fylder hjemmets rum med grønne juletræer uden pynt. Sådan begyndte den nu 500-årige tradition.

BEGAVEDE GAVER UNDER GRANTRÆET

Fra efterårets store høst af nye bøger vil jeg anbefale to. Danmarks-billeder er en fremragende fortsættelse af By-billeder, som Bente Scavenius og Bo Tao Michaelis fik stor succes med. Sammenstillingen af kunstværk og litterær tekst er ganske enkelt godt tænkt. 399,95 kr., Strandberg Publishing. Biografien om en af Danmarks førende kunstnere Michael Kvium kommer for første gang tæt på en helt særlig person. Selv om han ifølge ham selv er ved at kaste op over sig selv. 399,95 kr., Gyldendal.

